

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24

OŚRODEK INFORMACJI

693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

00 - 503 W A R S Z A W A

TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/117/2000

OCENY SYTUACJI GOSPODARCZEJ I WARUNKÓW MATERIALNYCH W POLSCE, CZECHACH I NA WĘGRZECH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

OCENY SYTUACJI GOSPODARCZEJ I WARUNKÓW MATERIALNYCH W POLSCE, CZECHACH I NA WĘGRZECH

- ◆ W Polsce w ostatnim półroczu zmniejszył się odsetek pozytywnych (dobrych i bardzo dobrych) ocen sytuacji gospodarczej (z 12% do 8%); obecnie jest on taki sam jak na Węgrzech (8%) i niemal taki sam jak w Czechach (6%).

- ◆ Wśród Polaków (58%) i Czechów (55%) przeważają negatywne (złe i bardzo złe) oceny sytuacji gospodarczej; na Węgrzech częstsze są opinie neutralne (48%) niż negatywne (41%). Jednak wśród Czechów i Węgrów następuje stopniowa poprawa ocen, natomiast w naszym społeczeństwie - pogorszenie. Na Węgrzech i w Czechach poprawiły się także prognozy dotyczące sytuacji ekonomicznej, w Polsce zaś przybyło pesymistów.

- ◆ Oceniając warunki materialne własnego gospodarstwa domowego zarówno Czesi (52%), Węgrzy (53%), jak i Polacy (49%) najczęściej uważają, że są one średnie (ani dobre, ani złe). Wśród pozostałych ankietowanych na Węgrzech (38% wobec 9%) i w Polsce (32% wobec 19%) przeważają oceny negatywne, w Czechach natomiast opinie negatywne i pozytywne się równoważą (25% wobec 23%). Prognozy zmian warunków materialnych poprawiły się tylko na Węgrzech (gdzie pesymistów było więcej niż w pozostałych krajach), w Polsce natomiast wzrosły obawy przed przyszłością.

Dzięki porozumieniu między CBOS, IVVM (Instytutem Badania Opinii Społecznej w Pradze) oraz TÁRKI (Centrum Informatyki i Badań Społecznych w Budapeszcie) możliwe jest zadawanie przez te trzy ośrodki takich samych zestawów pytań na określone tematy. Pozwala to na dokonywanie porównań między Polską, Czechami i Węgrami. Z kolei niektóre kwestie są powtarzane w regularnie przeprowadzanych sondażach, co umożliwia śledzenie zmian zachodzących w poszczególnych krajach. Opinie na temat sytuacji gospodarczej w swoich krajach i warunków życia respondentów z Polski, Czech i Węgier wyrażali w lipcu '99 oraz na początku bieżącego roku¹, omawiany sondaż jest więc już trzecim z kolei poświęconym tym kwestiom².

OCENY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

Ponad połowa ankietowanych Czechów i Polaków wyraża negatywne opinie o sytuacji gospodarczej w swoich krajach. Jedynie wśród Węgrów więcej jest ocen ambiwalentnych niż negatywnych, ale pozytywne opinie o sytuacji gospodarczej na Węgrzech są równie nieliczne jak w pozostałych krajach. Trzeba jednak zauważyć, że w Czechach mamy do czynienia ze

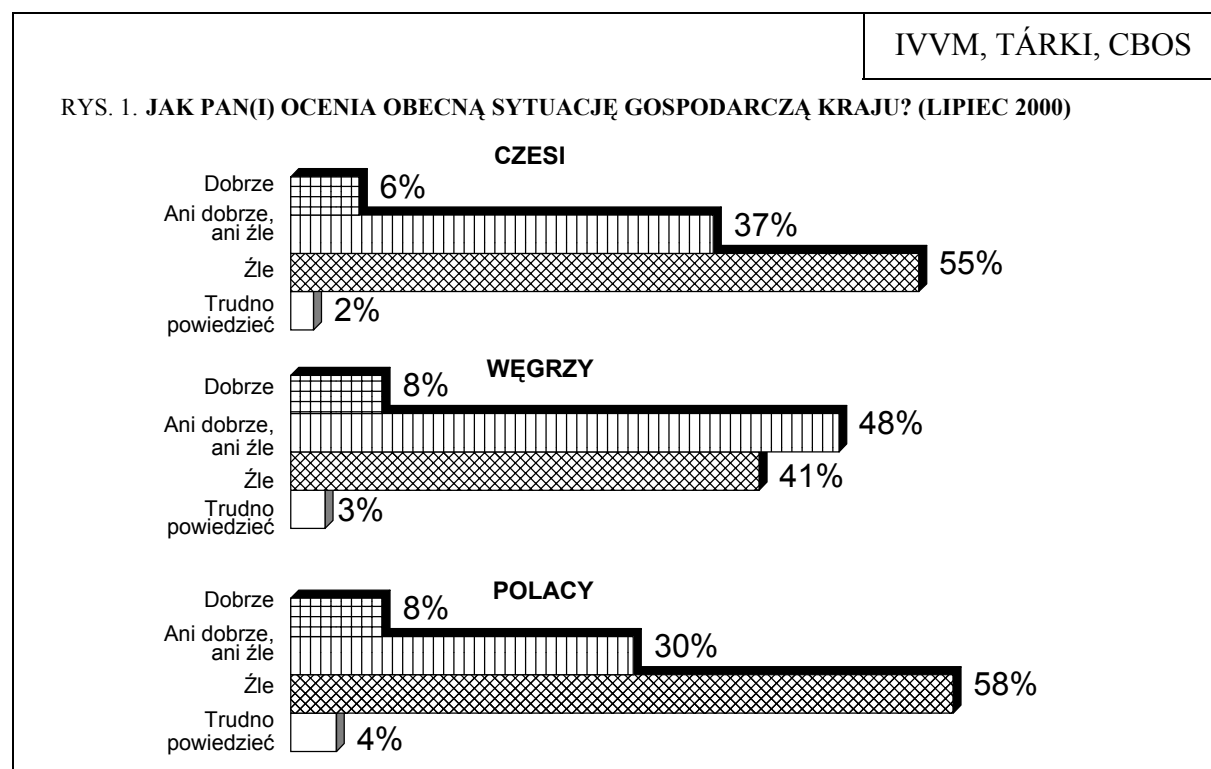
¹ Zob. komunikat CBOS „Oceny sytuacji gospodarczej i warunków bytu w Polsce, Czechach, na Węgrzech i na Litwie”, luty 2000 (opr. A. Sęk).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (122), 29 czerwca - 4 lipca 2000, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1036); badanie IVVM 26 czerwca - 3 lipca 2000 (N=969); badanie TÁRKI 6 - 17 lipca 2000 (N=1526).

stopniową, wyraźną poprawą ocen. W ciągu roku (od lipca '99) liczba opinii negatywnych spadła aż o 17 punktów procentowych. Stopniowa poprawa występuje także na Węgrzech, wprawdzie nie tak znaczna, ale z wyraźnym wzrostem liczby dobrych ocen sytuacji gospodarczej. Natomiast w naszym kraju ostatnie półrocze przyniosło pogorszenie się opinii o stanie gospodarki i spadek nastrojów społecznych.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia obecną sytuację gospodarczą kraju?	Czesi			Węgrzy			Polacy		
	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000
	w procentach								
Bardzo dobra	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dobra	4	4	6	3	6	8	10	12	8
Ani dobra, ani zła	22	30	37	44	46	48	30	33	30
Zła	58	51	46	40	37	33	41	40	47
Bardzo zła	14	12	9	9	8	8	12	10	11
Trudno powiedzieć	2	3	2	4	4	3	7	5	4

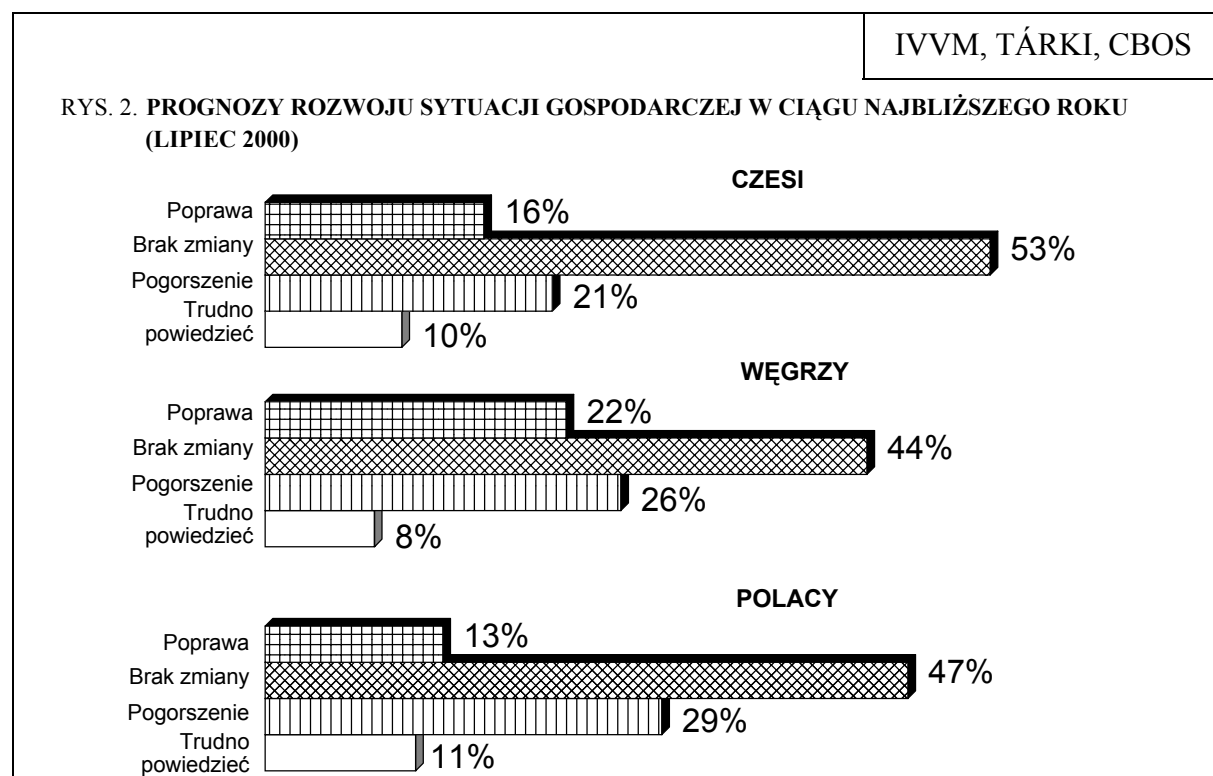

PRZEWIDYWANE ZMIANY SYTUACJI GOSPODARCZEJ

Polacy obecnie patrzą w przyszłość mniej optymistycznie niż pół roku temu - wzrosła liczba przewidujących pogorszenie się sytuacji gospodarczej w kraju, spadł natomiast odsetek optymistów oraz ankietowanych, którzy nie spodziewają się zmian. Na Węgrzech stopniowej poprawie ocen sytuacji gospodarczej towarzyszy bardziej optymistyczne postrzeganie przyszłości, choć w ostatnim okresie zmiany są nieznaczne. Najbardziej wyraźny spadek liczby pesymistów obserwujemy w Czechach, nie przybyło tam jednak optymistów, lecz zwiększyła się liczba twierdzących, że nic się nie zmieni.

Tabela 2

Prognozy rozwoju sytuacji gospodarczej kraju w ciągu najbliższego roku	Czesi			Węgrzy			Polacy		
	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000
	w procentach								
Poprawa	11	17	16	19	21	22	15	16	13
Brak zmiany	43	46	53	39	43	44	44	52	47
Pogorszenie	39	25	21	33	28	26	29	22	29
Trudno powiedzieć	8	12	10	9	9	8	12	10	11

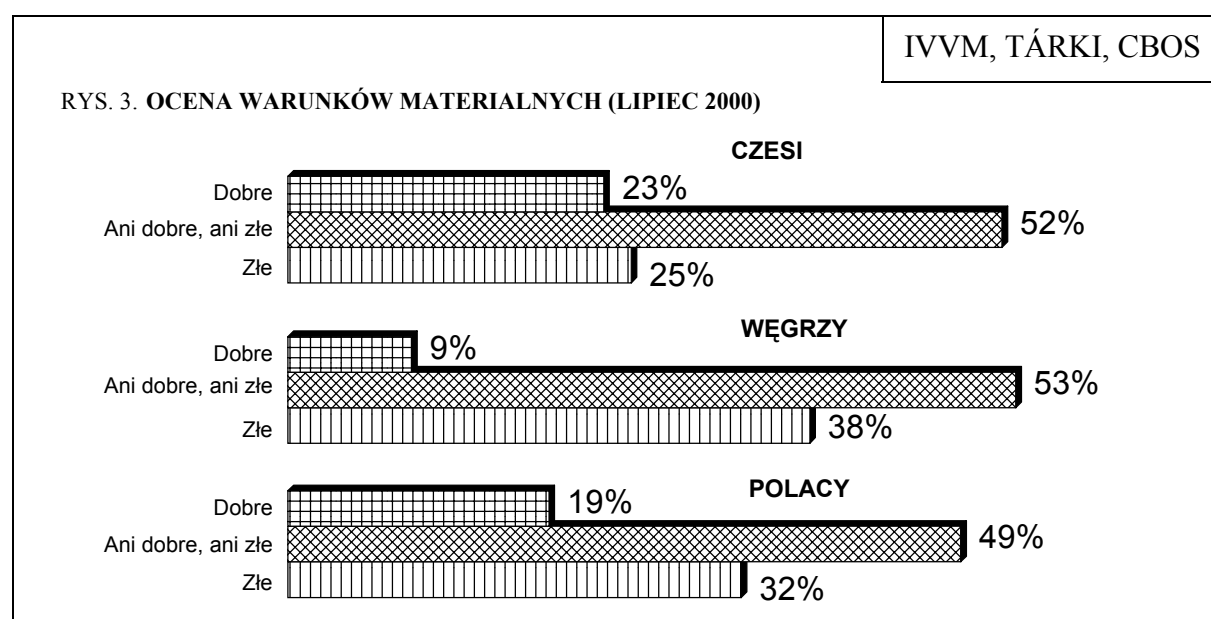

OCENY WARUNKÓW MATERIALNYCH

Oceniając własne warunki materialne około połowy Czechów, Węgrów i Polaków uważa, że są one średnie - ani dobre, ani złe. Wśród pozostałych osób w Polsce, a zwłaszcza na Węgrzech zdecydowanie przeważają jednak oceny negatywne. Czesi natomiast mają podzielone opinie - mniej więcej tyle samo z nich ocenia te warunki pozytywnie, co negatywnie. W ciągu roku nie zaszły pod tym względem istotne zmiany. Czesi zatem znacznie lepiej oceniają swoją sytuację materialną niż sytuację gospodarczą kraju. Ta różnica w postrzeganiu jest mniej widoczna na Węgrzech i w Polsce (na Węgrzech obecnie tyle samo ankietowanych pozytywnie ocenia sytuację gospodarczą i materialne warunki swojego gospodarstwa domowego).

Tabela 3

Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego	Czesi			Węgrzy			Polacy		
	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000
	w procentach								
Dobre	24	27	23	9	8	9	19	22	19
Ani dobre, ani złe	49	50	52	54	56	53	47	46	49
Złe	27	23	25	37	36	38	34	32	32

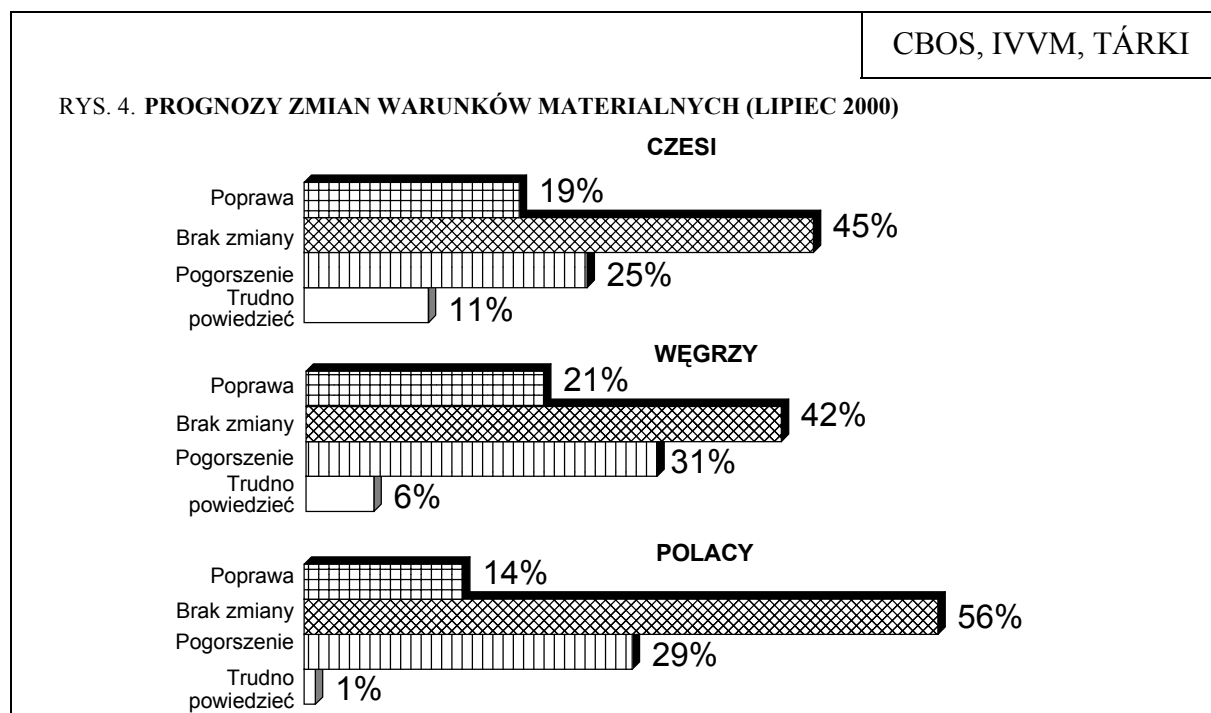

PRZEWDYWANE ZMIANY WARUNKÓW MATERIALNYCH

Polacy najczęściej nie spodziewają się zmian swojej sytuacji materialnej w ciągu najbliższego roku. Wśród pozostałych osób przeważają obawy, że będzie gorzej. W ostatnim okresie liczba pesymistycznych prognoz w Polsce wyraźnie wzrosła, co jest zgodne z postrzeganiem rozwoju sytuacji gospodarczej w naszym kraju.

Tabela 4

Prognozy zmian warunków materialnych w ciągu najbliższego roku	Czesi			Węgrzy			Polacy		
	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000	VII 1999	I 2000	VII 2000
	w procentach								
Poprawa	-	21	19	-	16	21	-	18	14
Brak zmiany	-	40	45	-	42	42	-	57	56
Pogorszenie	-	26	25	-	35	31	-	24	29
Trudno powiedzieć	-	13	11	-	7	6	-	1	1

Wśród Węgrów i Czechów przewidywania, że nic się nie zmieni, są znacznie rzadsze niż wśród Polaków. W Czechach daje się zauważyć nieznaczny spadek optymizmu co do własnej przyszłości i, ogólnie rzecz biorąc, nieco więcej jest pesymistów niż optymistów

(przy dość znacznym odsetku niemających zdania). W społeczeństwie węgierskim natomiast obserwujemy wyraźny wzrost optymizmu. Przybyło osób spodziewających się poprawy warunków materialnych, a zmniejszyła się liczba przewidujących, że będzie im się żyło gorzej. Trzeba jednak zaznaczyć, że na Węgrzech obawy o przyszłość były częstsze niż w dwu pozostałych krajach i nadal jest ich najwięcej.

★

★

★

Mimo iż niewielkie odsetki ankietowanych Polaków, Czechów i Węgrów uważają sytuację gospodarczą w swoich krajach za dobrą, postrzeganie stanu gospodarki przez poszczególne społeczeństwa wyraźnie się jednak różni. W Polsce i w Czechach dominują negatywne oceny sytuacji gospodarczej, znacznie przeważają one nad pozytywnymi, jest ich też więcej niż opinii ambiwalentnych, natomiast na Węgrzech najczęstsze są opinie, że sytuacja jest średnia (ani dobra, ani zła). W Czechach i na Węgrzech następuje jednak stopniowa poprawa nastrojów, lepsze niż w przeszłości są też oceny sytuacji gospodarczej i bardziej optymistyczne prognozy, podczas gdy w Polsce obserwujemy w ostatnim okresie znaczne pogorszenie się nastrojów i opinii o sytuacji gospodarczej.

Oceniając własne warunki materialne Czesi, Węgrzy i Polacy najczęściej uważają, że są one średnie, ale wśród pozostałych ankietowanych w Polsce i na Węgrzech przeważają oceny negatywne, w Czechach natomiast opinie pozytywne i negatywne się równoważą. We wszystkich trzech krajach, a szczególnie w Czechach, oceny własnej sytuacji materialnej są lepsze niż opinie o gospodarce. Prognozy zmian warunków materialnych życia poprawiły się tylko na Węgrzech (gdzie pesymistów było więcej niż w pozostałych krajach), w Polsce natomiast wzrosły obawy o przyszłość.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI